

Voedselbanken verwachten topdrukke

Het coronavirus tast de gezondheid van mensen aan en dat is al erg genoeg. Maar er is tevens ander leed: vanwege onze reactie op het virus – het stilleggen van een groot deel van onze sociale en economische activiteiten – heeft het virus ook nog een negatief effect op de inkomenssituatie van veel Nederlanders. Bij de voedselbanken zien we daar nu al de eerste gevolgen van. Een bijdrage van diaken Jouke Schat, bestuurslid van Voedselbanken Nederland.

Het aantal nieuwe klanten neemt toe en die nieuwe klanten komen niet alleen uit de traditionele bevolkingsgroepen, het zijn bijvoorbeeld ook hoog opgeleide ZZP'ers. Net als tijdens de economische crisis van 2008 zijn zij de eersten die het slachtoffer zijn van het stilzetten van onze economie. En dat op een moment dat de voedselbanken al alle mogelijke moeite moeten doen om hun activiteiten gaande te houden.

Onze vrijwilligers

Net zoals bij veel andere vrijwilligersorganisaties – waaronder ook de kerken – heeft een flink deel van de 12.000 vrijwilligers die bij de 170 voedselbanken in Nederland werken, de pensioengerechtigde leeftijd. Toen de regering medio maart maatregelen uitvaardigde om het coronavirus aan te pakken – waaronder het advies dat mensen van boven de 70 jaar zoveel mogelijk thuis moeten blijven – raakten de voedselbanken direct een deel van hun vrijwilligers kwijt. Sommige voedselbanken spoorden hun vrijwilligers uit die leeftijdscategorie aan om thuis te blijven, bij andere gaven de vrijwilligers zelf aan dat ze het te gevaarlijk vonden om nog door te gaan.

Al vrij snel zagen we dat we ook vrijwilligers in vitale functies kwijt raakten. De voedselbanken zijn natuurlijk in eerste instantie een humanitaire

organisatie waar vrijwilligers zich met hart en ziel inzetten om de minst draagkrachtigen in onze samenleving van eten te voorzien. Maar we zijn eveneens een complexe logistieke organisatie waarin de kernfuncties door echte specialisten worden vervuld. Als die afhaken, stopt het hele proces van voedsel inzamelen (bij supermarkten, boeren- en tuindersbedrijven en voedingsmiddelenproducenten) en dat voedsel vervolgens via een fijnmazig systeem te verdelen over de ongeveer 90.000 klanten die wij elke week bedienen.

Veel hulp

Gelukkig krijgen wij van allerlei kanten hulp aangeboden. Vrijwilligers uit alle hoeken en gaten van de samenleving bieden zich spontaan aan. Het

helpt dat de scholen dicht zijn en ook veel bedrijven. De mensen daar hebben tijd over en velen willen wat doen voor de samenleving. We merken een enorme hulpbereidheid, zoveel zelfs dat we soms nee moeten zeggen. Ook krijgen we hulp van tal van organisaties. Bedrijven lenen gratis mensen uit, het Rode Kruis stelt zijn vrijwilligersbestand voor ons open en het Ministerie van Defensie levert logistieke experts om opgevallende plaatsen op onze distributiecentra in te nemen. Het is soms wel lastig om al die mensen in te passen in onze operaties want wij zijn een apart soort organisatie: alleen maar vrijwilligers, iedereen heeft over alles wel een mening, geen managementcultuur. Bedrijven helpen door (meer) voedsel te geven. Toen de horeca dicht ging, kwam er een grote hoeveelheid extra voedsel op ons af. Een deel daarvan konden wij vanwege de hygiëneregels

'Gelukkig krijgen wij van allerlei kanten hulp aangeboden. Vrijwilligers uit alle hoeken en gaten van de samenleving bieden zich spontaan aan.'

niet accepteren maar we hebben de rest toch mooi onder de klanten kunnen verdelen die daardoor soms producten kregen die ze nooit in hun voedselpakket aantreffen: luxe vlees, luxe groente en fruit en exquisite bonbons bijvoorbeeld. Helaas voor onze klanten waren dit eenmalige partijen want de horeca zit dicht en heeft geen voorraden meer die weg moeten. Maar er zijn ook bedrijven die (nog steeds) spontaan een deel van hun productie aan ons geven, dus niet alleen de restjes.

Geld nodig

Behalve meer vrijwilligers hebben we ook meer geld nodig. Bij de voedselbanken werken weliswaar alleen maar onbetaalde vrijwilligers maar er worden wel kosten gemaakt. Bijvoorbeeld voor het ophalen van voedsel, voor huur van bedrijfsruimtes, voor elektra en water. Door de coronacrisis maken we sowieso al meer kosten: extra ritten per bestelbus of vrachtauto om voedsel op te halen, extra koel- en vriescapaciteit inhuren, voedselpakketten thuis afleveren in plaats van laten ophalen. Daarnaast hebben we een reservepot nodig voor het geval er voedselbanken uitvallen en we onze klanten misschien moeten helpen met cadeaubonnen van supermarkten. We hebben berekend dat er bij een totale *lockdown* die lang gaat duren, tot zo'n € 1,3 miljoen per week nodig is om onze klanten via supermarktcadeaubonnen van voedsel te voorzien.

Daarom zijn we aan het begin van de crisis een actie gestart om een reservepot te maken, het Calamiteitenfonds voedselbanken. Al vrij snel besloot de regering om € 4 miljoen voor ons vrij te maken maar dit geld is alleen bedoeld als vangnet, dus als we niet op andere manieren genoeg geld bij elkaar weten te sprokkelen. Allerlei goede-doelenfondsen zoals de Postcodeloterij en het Kansfonds hebben inmiddels een donatie gedaan. En we zijn een publieksactie gestart onder het motto 'Stay Safe En Geef'. Wie een bedrag(je) over heeft voor de klanten van de voedselbank, kan een donatie doen op: www.voedselbankennederland.nl/steun-ons/steun-voedselbank-donatie/. Leuk detail: alle reclame voor deze campagne (kranten, tv,

billboards) is door bedrijven gesponsord.

Actie Haagse kerken

Al in een vroeg stadium van de crisis begonnen kerken na te denken over hun rol in deze noodsituatie. Naast de gebruikelijke zaken zoals liturgie en sacramenten die in deze

tijd zeker nog aan belang winnen, ligt het voor de hand dat kerken ook materieel steun geven aan parochianen én niet-parochianen. Het is immers een van de werken van barmhartigheid, het spijzen van de hongerigen. Een voorbeeld van actieve steun is de actie van de Haagse kerken die op Witte Donderdag aan alle klanten van de voedselbank in de regio een supermarktcadeaubon van een tientje hebben gegeven. En op de donderdag na Pasen hebben ze dat nog eens herhaald. Het initiatief startte bij de protestantse kerken maar het werd als snel overgenomen door de katholieke parochies. Een mooi voorbeeld van goede samenwerking dat navolging verdient. Wij kerken kunnen misschien niet meer zoals vroeger enorme bedragen opbrengen maar we kunnen nog steeds een signaal geven. En via onze eigen kanalen zoals de PCI hebben we altijd een instrument om in bijzondere situaties zonder al te veel administratieve poespas hulp te bieden. Laten we hiervan royaal gebruik maken in deze moeilijke tijd.

door Jouke Schat, diaken en bestuurslid
Voedselbanken Nederland

